

Sygn. akt II Ca 533/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 października 2014 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. Wydział II Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący	SSO Jarosław Gołębiowski
Sędziowie	SSO Stanisław Łęgosz (spr.) SSO Adam Bojko
Protokolant	Paulina Neyman

po rozpoznaniu w dniu 2 października 2014 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie sprawy z powództwa S. M., U. Z.

przeciwko A. D. (1), M. D.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda S. M.

od wyroku Sądu Rejonowego w Bełchatowie

z dnia 9 maja 2014 roku, sygn. akt I C 42/11

oddala apelację i zasądza od powoda S. M. na rzecz pozwanych A. D. (1), M. D. kwotę 300,00 (trzysta) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za instancję odwoławczą.

Sygn. akt II Ca 533/14

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 9 maja 2014 r. w sprawie I C 42/11 Sąd Rejonowy w Bełchatowie oddalił powództwo S. M. i U. Z. przeciwko A. D. (1) i M. D. o zapłatę 1752 złotych z tytułu wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości powodów za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2010 roku. Zasądził od powodów na rzecz pozwanych solidarnie kwotę 634 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Podstawę powyższego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia i rozważania Sądu Rejonowego:

Powodowie S. M. i U. Z. są współwłaścicielami po 1/2 części nieruchomości położonej w B. przy ul. (...), oznaczonej w ewidencji gruntów jako działka nr (...) o powierzchni 0,0341 ha, dla której w Sądzie Rejonowym w Bełchatowie urządzona jest księga wieczysta KW Nr (...). Przedmiotowa działka została powodom zwrócona na mocy decyzji Starosty (...) z dnia 10 marca 2000 roku.

Pozwani M. D. i A. D. (2) są współwłaścicielami na zasadzie wspólności majątkowej małżeńskiej nieruchomości położonej w B. przy ul. (...), oznaczonej w ewidencji gruntów jako działka nr (...) o powierzchni 0,0050 ha, dla której w Sądzie Rejonowym w Belchatowie urządzona jest księga wieczysta KW Nr (...).

Obie działki sąsiadują ze sobą i mają wspólną granicę. Na działce pozwanych nr (...) znajduje się budynek, którego południowa ściana wkracza w głąb działki nr (...) stanowiącej współwłasność powodów.

We wrześniu 2003 roku na południowej ścianie swojego budynku posadowionego na działce nr (...) pozwani zawiesili reklamę wykonaną z blachy o wymiarach 1,5 m x 2 m, przymocowaną do ściany budynku na drewnianym stelażu. Od ściany budynku reklama odstaje na około 5 cm. Wcześniej ta sama reklama wisiała na ogrodzeniu działki pozwanych od strony wschodniej działki nr (...) należącej do powodów przez około 3-4 lata bez uzgodnienia z powodami do czasu, gdy w 2003 roku S. M. zwrócił się do pozwanych o jej zdjęcie.

W dacie zawieszenia przez pozwanych przedmiotowej reklamy, działka nr (...) była przez powodów wydierżawiona innym osobom. O zawieszeniu przedmiotowej reklamy powodowie nie byli przez pozwanych poinformowani, pozwani nie pytali ich też o zgodę na przewieszenie reklamy w nowe miejsce. Powodowie do chwili obecnej nie podejmowali żadnych kroków w celu usunięcia reklamy.

W 2010 roku powodowie zwrócili się do pozwanych o zapłatę wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z ich działki w wyniku zawieszenia przedmiotowej reklamy za okres 10 lat, lecz pozwani nie uznali roszczenia.

Pismem z dnia 10 lutego 2011 roku powodowie ponownie wezwali pozwanych do zapłaty w terminie 7 dni wynagrodzenia w kwocie 1.752 zł z tytułu bezumownego korzystania z ich nieruchomości przez pozwanych za 365 dni 2010 roku. Pismem z dnia 15 lutego 2011 roku pozwani odmówili zapłaty, uznając roszczenie powodów bezzasadne.

Pismem z dnia 31 maja 2010 roku, doręczonym w dniu 1 czerwca 2011 r., pozwani zwrócili się do powodów z wnioskiem o umożliwienie im zdjęcia przedmiotowej reklamy, na co powodowie nie wyrazili zgody, gdyż pozwani chcieli udostępnienia im działki powodów na cały dzień.

Należąca do powodów działka nr (...) jest ogrodzona i dostęp do południowej ściany budynku pozwanych, która stoi na tejże działce, jest dla innych osób zamknięty.

Podstawę prawną żądania pozwu stanowa art. 225 KC w związku z art. 224 § 1 KC. W świetle tych przepisów samoistny posiadacz w złej wierze jest obowiązany do wynagrodzenia za korzystanie z rzeczy i jest odpowiedzialny za jej zużycie, pogorszenie lub utratę.

Pozwani są posiadaczami samoistnymi części nieruchomości powodów tj. działki gruntu nr (...) w zakresie przestrzeni nad powierzchnią gruntu zajmowaną przez budynek pozwanych oraz zawieszoną na stelażu na południowej ścianie tegoż budynku, reklamę. Pozwani są posiadaczami w złej wierze. Nie dysponują bowiem żadnym dokumentem prywatnym ani urzędowym, żadną umową ani orzeczeniem uprawniającym do naruszania i ograniczania własności powodów. Oceny tej nie zmienia fakt tolerowania tego posiadania przez powodów. Z faktu nieegzekwowania przez powodów swoich praw nie można wnosić, że doszło między stronami do zawarcia per facta concludentia umowy nienazwanej o nieodpłatne korzystanie z gruntu. Taka umowa wymaga tego, aby strony miały świadomość jej istnienia, wymaga zgodności zewnętrznego zachowania z wewnętrznym przekonaniem o istnieniu uprawnienia każdej z nich.

Stosownie do treści art. 224 § 2 i art. 225 KC posiadacz w złej wierze jest obowiązany m.in. do wynagrodzenia za korzystanie z rzeczy. Jak się podnosi w doktrynie za korzystanie z rzeczy należy się właścicielowi wynagrodzenie w takiej wysokości, w jakiej - w danych okolicznościach - mógłby je uzyskać, gdyby rzecz wynajął lub wydierżawił, czy oddał w odpłatne używanie na podstawie innego stosunku prawnego. Również w judykaturze podkreśla się, że właściwym kryterium ustalenia wynagrodzenia za korzystanie z nieruchomości, o którym mowa w art. 225 KC powinna być kwota, jaką posiadacz w normalnym toku rzeczy musiałby zapłacić właścicielowi, gdyby jego posiadanie opierało się na prawie. Z reguły najbardziej miarodajne są stawki przeciętne w danej okolicy czynszu dzierżawnego.

Przy rozstrzyganiu o żądaniu pozwu trzeba jednak też mieć na względzie pewne reguły, na których opiera się kontrydiktoryjny proces. I tak zgodnie z treścią art. 6 KC ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Tak więc ten, kto powołując się na przysługujące mu prawo, żąda czegoś od innej osoby, obowiązany jest udowodnić fakty (okoliczności faktyczne) uzasadniające to żądanie. Jak podkreślił Sąd Najwyższy w wyroku z 17 grudnia 1996 r., I CKU 45/96 (OSNC1997/6-7/76), przy rozpoznawaniu sprawy na podstawie przepisów kodeksu postępowania cywilnego, zmienionych ustawą z dnia 1 marca 1996 r. o zmianie kodeksu postępowania cywilnego, rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej - Prawo upadłościowe i Prawo o postępowaniu układowym, kodeksu postępowania administracyjnego, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 43, poz. 189), rzeczą sądu nie jest zarządzenie dochodzeń w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie, ani też sąd nie jest zobowiązany do przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 232 KPC). Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3 KPC), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 KPC) spoczywa na stronie, która z faktów tych wywodzi skutki prawne (art. 6 KC).

Strona powodowa żądała od pozwanych zasądzenia kwoty 1.752 zł z tytułu bezumowne korzystanie z nieruchomości powodów w kwocie 1.752 zł wraz z ustawowymi odsetkami za zwłokę od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, obejmujące okres od dnia 1 stycznia 2010 r. do dnia 31 grudnia 2010 r. (365 dni). Mimo pouczenia powodów działających bez adwokata o treści art. 6 KC, nie zostały przez stronę powodową udowodnione wszystkie istotne dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności a mianowicie wysokość żądanego wynagrodzenia za korzystanie z przedmiotowej nieruchomości a nie ulega wątpliwości, że jest to okoliczność istotna dla rozstrzygnięcia. Wprawdzie przepisy KPC przewidują możliwość dopuszczenia przez sąd dowodu nie wskazanego przez strony z urzędu, ale nie oznacza to, że Sąd obowiązany jest zastąpić własnym działaniem bezczynność strony. Nie można również uznać, by ścisłe udowodnienie żądania wynagrodzenia było niemożliwe lub znacznie utrudnione, co uzasadniałoby ewentualne zasądzenie odpowiedniej sumy według oceny Sądu stosownie do art. 322 KPC.

Całkowicie nieprzydatne w kwestii wysokości wynagrodzenia są natomiast wyliczenia przedstawione przez powodów w uzasadnieniu pozwu. Wyliczenia te - opierające się na stawkach stosowanych przez Miasto B. za umieszczenie 1 m² reklamy na obiektach i gruntach komunalnych na obszarze Miasta B. - są całkowicie nieadekwatne do sposobu wyliczania wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z gruntu, o jakim mowa w art. 224 KC. Stawki te dotyczą bowiem samej powierzchni reklamowej a nie powierzchni gruntu czy też przestrzeni nad gruntem, zajmowanych pod reklamę.

Mając na względzie powyższe i uznając, że powodowie nie wykazali zgodnie z ciężącym na nich obowiązkiem dowodzenia zasadności żądania wynagrodzenia w kwocie wskazanej w pozwie, Sąd oddalił powództwo w całości.

O kosztach postępowania Sąd rozstrzygnął na podstawie art. 98 KPC nakładając na stronę powodową obowiązek zwrotu wszystkich kosztów procesu poniesionych przez stronę pozwaną.

Od powyższego wyroku apelację wniósł powód S. M.. Zarzucając rażące naruszenie prawa wniósł o dopuszczenie przez Sąd Okręgowy dowodu z opinii biegłego, który określi wartość wynagrodzenie, jakie należne jest powodom z tytułu wykorzystania ich nieruchomości przez działających w złej wierze pozwanych i po jego przeprowadzeniu dokonanie zmiany wyroku przez uwzględnienie powództwa, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.

W odpowiedzi na apelację pozwani wnosili o oddalenie apelacji oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanych kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie jest uzasadniona. Już na wstępie apelacji powód zamieścił wniosek o przeprowadzenie przez Sąd Okręgowy dowodu z opinii biegłego. W związku z tym należy zwrócić uwagę, że postępowanie dowodowe w zasadzie

prowadzone jest przed sądem pierwszej instancji. Zgodnie z art. 381 k.p.c. sąd odwoławczy nie może pominąć zgłoszonych dopiero w postępowaniu apelacyjnym faktów i dowodów, których strona nie mogła powołać w toku postępowania przed sądem I instancji, jak też takich, które co prawda strona mogła powołać, lecz potrzeba ich powołania wynikła już po wydaniu zaskarżonego orzeczenia. Natomiast, gdy strona mogła zgłosić fakty i dowody w postępowaniu przed sądem I instancji i w toku tego postępowania zachodziła potrzeba ich powołania, sąd odwoławczy może te fakty i dowody pominąć. Taka też sytuacja zachodzi w przedmiotowej sprawie. Powód wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego mógł zgłosić w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, potrzeba powołania tego dowodu istniała już w postępowaniu przed Sądem Rejonowym i nie powstała dopiero po wydaniu zaskarżonego orzeczenia. Wydanie niekorzystnego dla strony wyroku nie może stanowić samoistnej podstawy powołania się w postępowaniu apelacyjnym na nowe fakty i dowody (por. wyrok SN z 24 marca 1999, I PKN 640/98 OSNPiUS 2000 nr 10 poz. 389). Stąd też Sąd Okręgowy zgłoszonego przez powoda wniosku dowodowego nie uwzględnił.

Z treści uzasadnienia apelacji wynika, że skarżący zarzuca sądowi pierwszej instancji naruszenie przepisu art. 6 k.c. Jego zdaniem nieprawidłowe jest podejście sądu I instancji w zakresie potrzeby wnioskowania przez powodów o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego w sytuacji, kiedy to pozwani kwestionowali wysokość wynagrodzenia. W sytuacji, kiedy żądanie zakwestionowane zostało przez pozwanych, zainicjowanie dowodu na kwestionowaną okoliczność należało do nich, a to celem wykazania, że powództwo jest tak, jak to pozwani twierdzili, nieuzasadnione co do zasady i co do wysokości żądania. „Ciężar dowodu w zakresie okoliczności mających wpływ na wysokość wynagrodzenia opartego ma wskazanych już przez powodów miernikach spoczywał na stronie pozwanej, która jak wynika z reguły zawartej w art. 6 k.c. pozwani wywodzili korzystne dla siebie skutki udowodnienia okoliczności, mających wpływ na ustalenie wynagrodzenia w innej, niż tego żądali powodowie wysokości” (str. 5 apelacji).

Stanowisko prezentowane w apelacji nie jest uzasadnione i zmierza do przerwania ciężaru dowodu na pozwanych. Ogólna zasada rozkładu ciężaru dowodów jest regułą o znaczeniu materialnym, wskazującą kto poniesie skutki nieudowodnienia faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, natomiast przepis art.232 k.p.c. wskazuje, kto ponosi ciężar dowodu w znaczeniu formalnym, a więc wskazuje stronę, która powinna przedstawić dowody (wyrok SN z 17 lutego 2006 roku UCSK 129/2005 Legalis).

Wbrew twierdzeniom skarżącego w przedmiotowym postępowaniu na powodach spoczywał ciężar nie tylko udowodnienia okoliczności tworzących prawo, ale również żądając konkretnej kwoty z tytułu wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości, powinni wysokość żądanej kwoty udowodnić. To powodowie, a nie pozwani, winni w niniejszym procesie wykazać, jaka kwota należąca jest powodom.

Na zakończenie należy zauważyć również, że sąd pierwszej instancji nie zajmował się genezą konfliktu między stronami, a odpowiedni materiał zawarty jest w ustaleniach poczynionych w sprawie I C 302/01, załączonej do przedmiotowej sprawy. Materiał ten mógłby okazać się przydatny do oceny, czy żądanie powodów z jakim wystąpili, nie stanowi nadużycia przysługującego im prawa podmiotowego (art.5kc). Powyższe jednak nie ma wpływu na treść zaskarżonego rozstrzygnięcia, które i tak w ocenie sądu pierwszej instancji okazało się, aczkolwiek z innych przyczyn, nieuzasadnione.

Z tych względów apelacja, jako pozbawiona uzasadnionych podstaw podlegała oddaleniu - art. 385 k.p.c. O zwrocie kosztów procesu za instancję odwoławczą orzeczono na podstawie art. 98 kpc.